

שוק ושיווק

ניתוח מרכיבים במחיר החלב – לאורך זמן

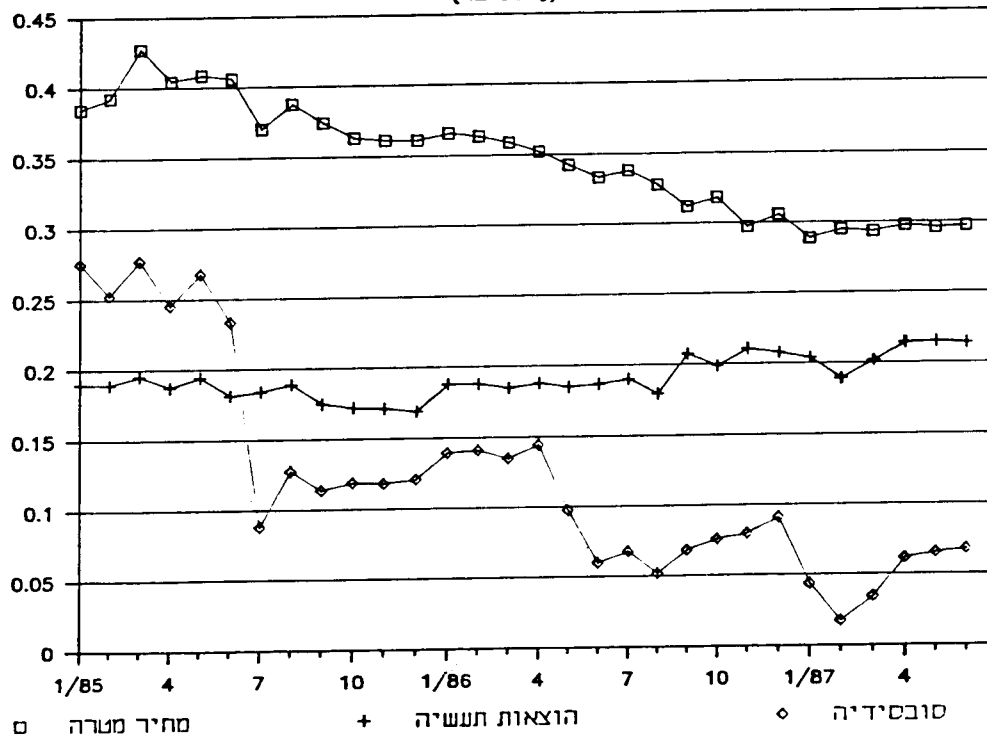
דרור גרוס, מועצת החלב

התרשימים המובאים להלן מתארים את התפתחות המחירים ואת חלקם היחסי בתקופה מינואר 1985 ועד יוני 1987. כל הערכים מותאמים במחירים קבועים לפי מדד יוני 1987 ומבוטאים במונחים דולריים, מטעמי הנוחות התרשימים המובאים להלן מתארים את ההמרה מבוסס על ערך החליפין = US \$1.- = 1.62 ש"ח. בתרשים 1, מרכיבים במחיר החלב, מוצג מחיר המטרה אשר היה בירידה ריאלית במהלך

מרכיבים במחיר החלב

תרשים 1

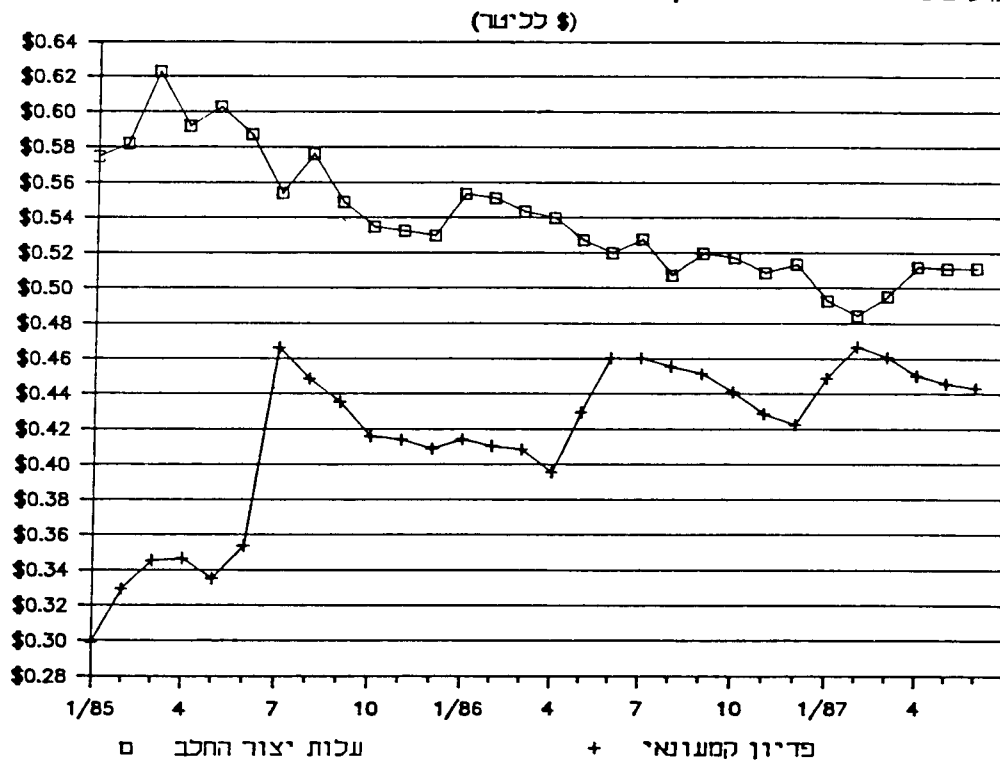
(\$ לכיטר)

רוב התקופה ואשר התייצב לאחרונה. הוצאות
התעשייה הריאליות הן יציבות ועלו קמעה
לאחרונה. הסובסידיה לליטר חלב עברה תמורה
מהפכנית: תוך כדי שלוש נקודות זמן היא צנחה
לרמות יותר ויותר נמוכות. השחיקה הריאלית
בערך הסובסידיה מגיעה עד כדי 80%.
הירידה החדה בערכי הסובסידיה מוסברת לאו
דוקא בהעלאת מחירים, כי אם בעקבות גורם
נוסף – ירידת עלות החלב – כפי שמסתבר מתוך
תרשים 2.

פדיון ועלות ייצור החלב

תרשים 2

בתרשים 2, פדיון ועלות ייצור החלב, מוצג קו
עלות הייצור של החלב, המהווה סיכום של
מחיר המטרה והוצאות התעשייה. מבחינה
ריאלית, קו זה נמצא בירידה לאורך זמן וזאת
בשל מחיר המטרה, שהיה בירידה.
כנגד קו העלות מוצג קו הפדיון. המרווח שבין
שני הקווים מכוסה על ידי הסובסידיה, שנועדה
לגשר על הפער בין עלות ייצור החלב לבין
הפדיון ולמנוע עליית המחיר לצרכן, ועלית מדד
יוקר המחיה, כתוצאה מכך.
קו הפדיון מתאפיין בעליות חדות בנקודות

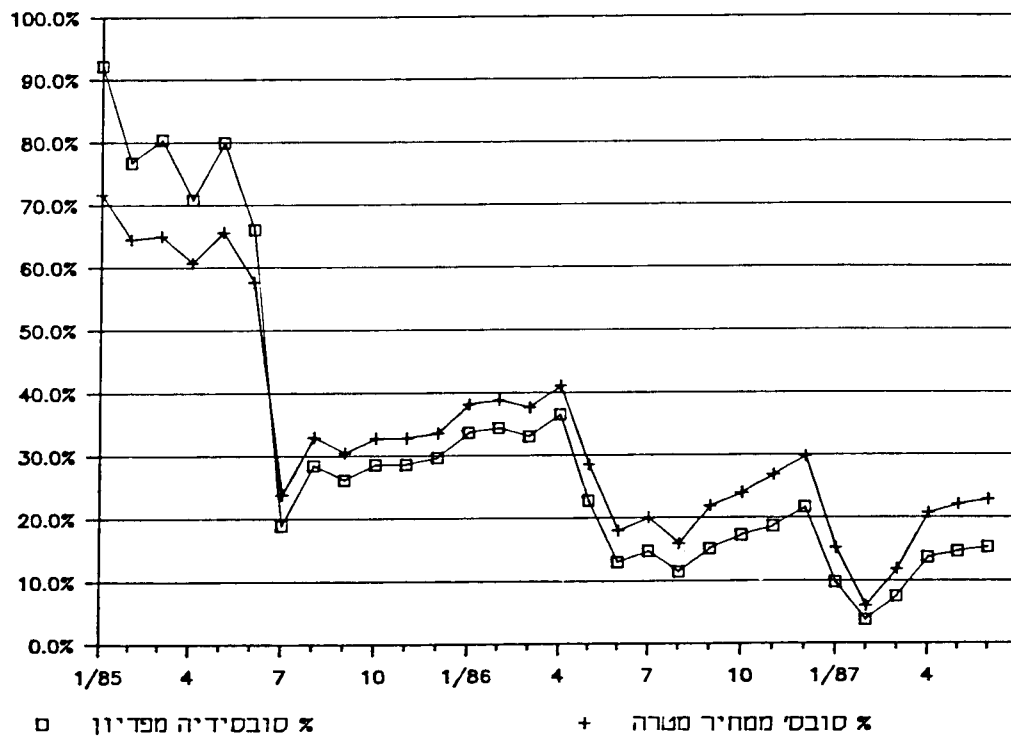
זמן מסויימות, שבהן ישנה עליית מחירים
כללית. החל מנקודת שיא כזאת, הפדיון מתחיל
לרדת בשל שחיקת האינפלציה בערכו.
מעניין להיווכח, שבשלוש העלאות מחירים
כלליות הגיע הפדיון לערך זהה כמעט לערך
הריאלי (קו ה-0.46\$). לפי כך, ברמת הצרכן לא
יוקר סל המצרכים במונחים ריאליים, אלא הוא
רק הותאם לרמת האינפלציה. עם זאת, הפער
שבין הפדיון לבין העלות הלך והצטמצם –
כאמור, בגלל הירידה בעלות הייצור של החלב.
כמובן, הנהנה הראשון מהתפתחות זו הוא

תרשים 3. אחוז הסובסידיה, משלים את התמונה שהוצגה עד כה. המרכיב הכלכלי, אשר השתנה באורח כה דרמטי, הוא שיעור הסובסידיה: מן־מקרה של מעל ל-90% מהפדיון

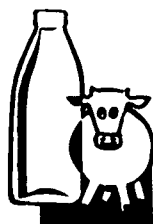
משדר האוצר, אשר נדרש להורמה נמוכה יותר לצורך הסובסידיה, וזאת מבלי שייאלץ לנקוט צעדים של העלאת מחירים חריגה, הטומנת בחובה גם הסכנה של עליית המדד.

% סובסידיה

תרשים 3

מן הראוי לציין, שמחלבות מסוימות שילמו ליצרנים עבור חלב חריג בהפחתת מחיר, שהיתה גדולה מערך הסובסידיה ובכך החזירו את המשמעות הכלכלית, שהיתה קיימת באותן תקופות בהן הסובסידיה היתה נמוכה.

הוא הגיע לכדי 15%, בעוד שמכ-70% ממחיר המטרה הוא ירד לכ-23% ממנו.

יצוין ויודגש, שבין היתר משמשת הסובסידיה ככלי (עקיף) באכיפת התכנון בענף והשליטה בכך שנקבע, שרק ייצור חלב במסגרת המכסה יזכה במלוא מחיר המטרה, ואילו מחלב חריג יופחת ערך הסובסידיה.

מכאן, שככל שערך הסובסידיה נמוך יותר – הנוק הכלכלי שבהפחתת התמורה ליצרן של החלב החריג יהיה קטן יותר וממילא תקטן המוטיבציה לשמור על רמת המכסה. עם זאת,